

Den Haag

Samenvatting

Gezond lang thuis wonen
in Den Haag: de IZI-pilots

Samenvatting

Gezond lang thuis wonen in Den Haag: de IZI-pilots

Effect evaluatie IZI-pilot
door LUMC-Campus Den Haag
en gemeente Den Haag

Januari 2020

Drs. A.M. Silvius

Dr. E. Tak

Dr. R.C. Vos

Dr. D.O. Mook-Kanamori

Drs. Nicole Menke

Dr. H.M.M. Vos

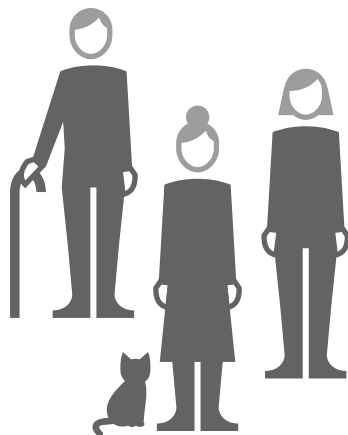
Dr. S. Santokhi

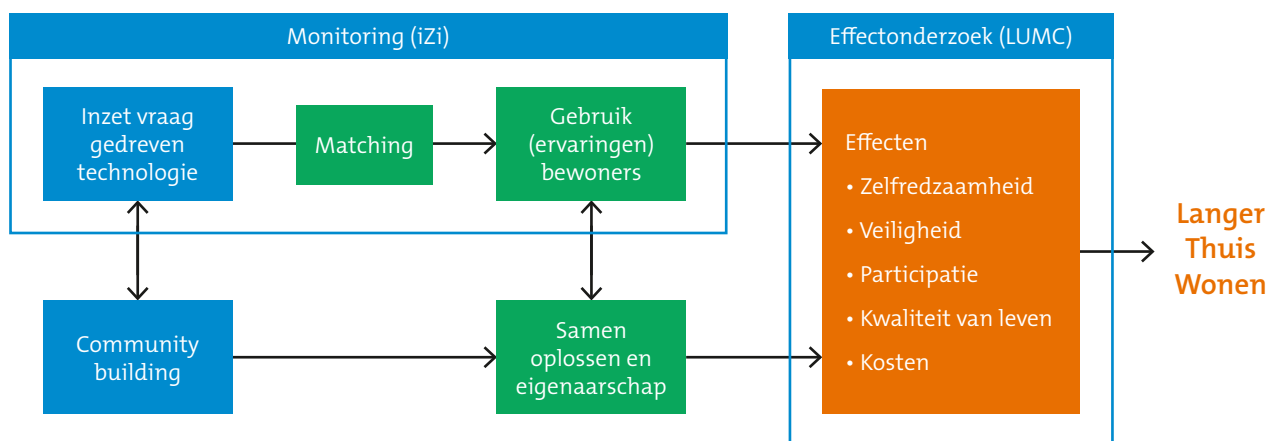
Prof. dr. N.H. Chavannes

Prof. dr. M.E. Numans

Doel en opzet

Het traject iZi Gezond Lang Thuis (iZi GLT) is in 2016 gestart als uitwerking van het programma ICT en Zorg (2014) en is nu onderdeel van het Actieprogramma Zorg en Innovatie 2019-2022. Het doel van iZi GLT was het bevorderen van langer zelfstandig thuis wonen met behulp van technologie op een warme en slimme manier. De aanname was dat onderlinge verbondenheid en gebruik van technologie bij dragen aan langer thuis wonen.

Opzet van iZi Gezond Lang Thuis

Om deze aannahme te toetsen is het project iZi GLT opgezet in de wijk Escamp. Hierbij is samen met de bewoners van een seniorencomplex van Haag Wonen aan de Steenhouwersgaarde een community opgezet om technologie te selecteren voor de iZi-ervaarwoning en vervolgens thuis een jaar lang zelf uit te proberen. Dit betrof zowel analoge als digitale technologie, bestaande en innovatieve producten. Na individuele matching is het gebruik hiervan ondersteund en gemonitord door het iZi-team. Het effect van het gebruik op langer thuis wonen is wetenschappelijk onderzocht door de Haagse campus van het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC). Hierbij is gekeken naar het effect op zelfredzaamheid, veiligheid, kwaliteit van leven en kosten van zorg (Wmo en huisarts).

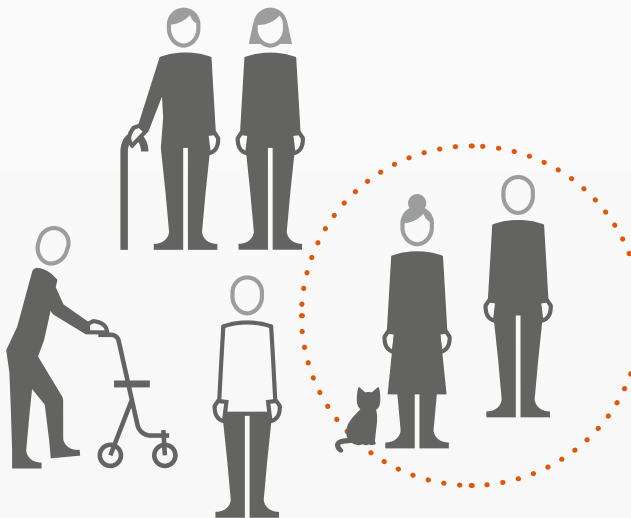

Gezond Lang Thuis wonen

iZi aanpak om met technologie langer thuis wonen te bevorderen bij ouderen

Warm

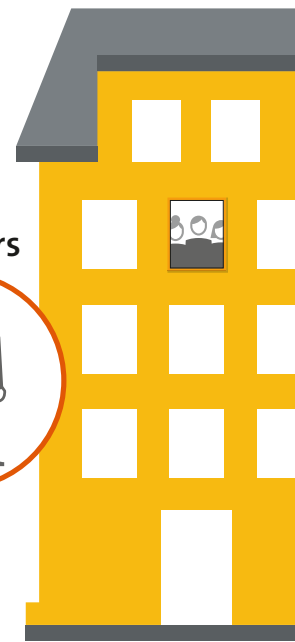
Community

iZi ervarwoning

Voor en door bewoners

iZi Ambassadeurs

102

iZi-pilot deelnemers

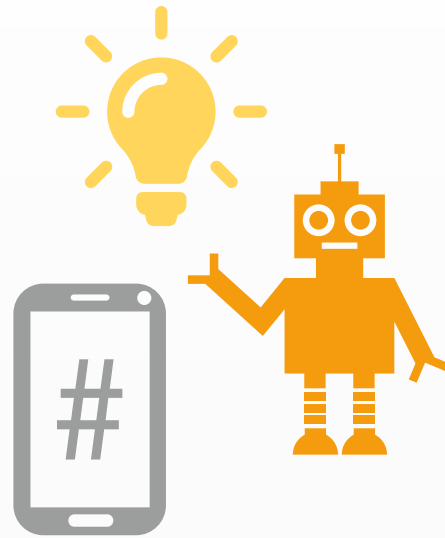
76 jaar
gemiddelde
leeftijd

62%
vrouw

Slim

Technologie

Bestaand
Nieuw

Gericht op 3 behoeften

Veiligheid

Bijvoorbeeld een deurspion/slim slot (met camera), personenalarmering met GPS/Leefstijlmonitoring, kookbeveiliging.

Toegankelijkheid en mobiliteit

Bijvoorbeeld anti-slip op de badkamervloer, zorgrobot Lea.

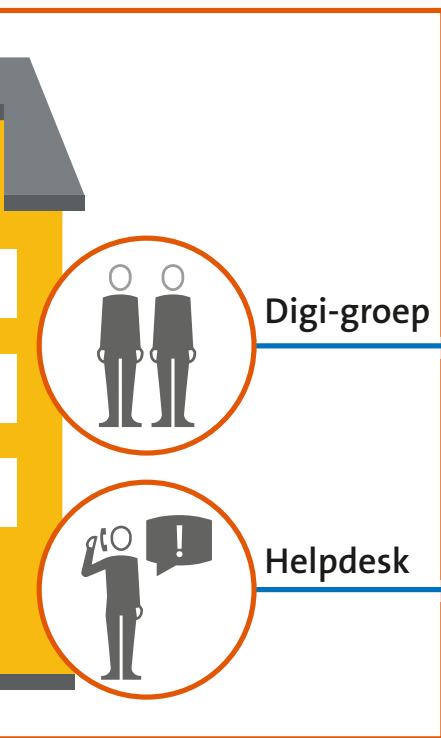

Sociale interactie

Bijvoorbeeld senioren smartphone/tablet, sociale robot Tessa, robotkat.

Digi-groep

Helpdesk

14%
echtpaar

19%
heeft een
mantelzorger

Resultaten

Monitoring

Het is gelukt om meer dan honderd deelnemers (uit 260 huishoudens) te werven voor het uittesten van technologie. Er zijn weinig onderzoeken bekend, waar het op deze schaal mogelijk is geweest om ouderen voor technologie te interesseren. Daarbij plaatsen wij de volgende observaties.

- Het bereiken en betrekken van ouderen vergt zorgvuldigheid, tijd en aandacht. De intensieve persoonlijke vraaggerichte inzet van community builders heeft een belangrijke rol gespeeld om deze ouderen voor technologie te interesseren.
- Naast community builders waren mantelzorgers in 20% van de gevallen actief betrokken; dit had in de meeste gevallen een positief effect op de acceptatie en gebruik van technologie.
- Ouderen in een kwetsbare positie of met een andere culturele achtergrond, zijn met deze aanpak minder goed bereikt of haakten eerder af.

Voor vrijwel alle deelnemers was het mogelijk om hen te matchen aan één of meerdere technologische oplossingen. Daarbij zijn veiligheid en toegankelijkheid de belangrijkste domeinen waar ouderen uitdagingen m.b.t. langer thuis wonen ervaren en waarvoor technologische oplossingen beschikbaar zijn.

Cruciaal is het om te matchen aan de daadwerkelijke behoefte, het gaat niet om alleen leuk of comfortabel. Matching is en blijft daarmee maatwerk, waarbij alle relevante factoren die een rol kunnen spelen in acht worden genomen. Hiervoor is tijdens het project samen met het instituut Tranzo/Universiteit Tilburg een gespreksleidraad ontwikkeld (de GTM Tool). Zo is het bijvoorbeeld belangrijk om verwachtingen en reacties van de sociale omgeving (mantelzorgers en burens) te betrekken bij het matchen omdat dit van invloed is op de keuze en gebruik.

Verder viel op dat digitale technologie, zoals sensor- en robottechnologie, gezien de aard van de functie, slechts voor een beperkte en kwetsbare groep relevant was. Goede uitleg geven van deze nieuwe innovatieve

functionaliteiten is extra belangrijk. Vooral om duidelijk te maken wat bewoners kunnen verwachten bij het gebruiken er van. Hiermee wordt ook een automatische voorkeur voor bekende en traditionele hulpmiddelen vermeden. Goede introductie over de installatie en uitleg en laagdrempelige ondersteuning zijn daarnaast eveneens cruciaal om (digitale) technologie door ouderen te laten gebruiken. Zelf installeren en starten is een risico gebleken.

Niet alle geselecteerde technologie kon worden getest. In sommige gevallen werden toepassingen retour gezonden. De belangrijkste redenen voor retour brengen van de producten waren: slecht design (niet 'ouderen-proof'), niet behaalde verwachtingen, slechte inpasbaarheid in de eigen woning of dagelijkse routine en vrees voor (verborgen) kosten.

Ondanks deze beperkingen is toch 70% van de toepassingen continue, hoewel niet altijd volledig, gebruikt gedurende de 12 maandenperiode van de pilot. Vaak werden slechts 1 of 2 functionaliteiten daadwerkelijk gebruikt, voornamelijk bij digitale toepassingen.

Belangrijkste redenen voor (volledig) gebruiken van technologische oplossingen waren:

- aansluiting op de daadwerkelijke behoefte ('need to have');
- eenvoudig te gebruiken (lage leercurve);
- goede ondersteuning (uitleg, vragen, helpdesk, burens, ervaren bewoners, dicht bij huis en laagdrempelig);
- helder wat de toegevoegde waarde is ten opzichte van het bestaande alternatief;
- de bewoner beschikt over vaardigheden om de toepassing te gebruiken, kan deze leren of hierin worden ondersteund.

Hoewel de meeste bewoners de producten wilden behouden na 12 maanden, hadden ze hier gemiddeld slechts 30% van de werkelijke kosten voor over. Indien men uiteindelijk de volledige kosten zelf moest gaan

dragen gaven de meeste bewoners de producten terug, met uitzondering van gevallen waar de technologische toepassing van grote toegevoegde waarde was gebleken. 'Need to have' gaf dan de doorslag.

Effectonderzoek

Het effect onderzoek vergeleek de iZi locatie en een controle locatie van corporatie Staedion. De werving van deelnemers haalde niet het beoogde aantal op beide locaties (respectievelijk 82 en 64 van de benodigde 150 per locatie) bij de start.

Deelnemers op de beide locaties scoren bij de voormeting relatief hoog op zelfredzaamheid en kwaliteit van leven, wat impliceert dat het in beide gevallen om een al redelijk zelfredzame groep gaat. Tevens verschilden ze op een aantal relevante factoren zoals woonsituatie, leeftijd en geslacht, waarvoor bij de analyses gecorrigeerd is.

Indien wordt gecorrigeerd voor uitval en de verschillen tussen de iZi en de controle locatie, dan gaat de iZi groep minder hard achteruit in ervaren fysieke gezondheid. Dit is van klinisch relevante omvang. Dit effect wordt nog sterker en zelfs positief voor de iZi deelnemers - toename van ervaren fysieke gezondheid - als er meer technologie items worden gebruikt. Er waren geen overige significante verschillen tussen iZi en controle locatie. Wel nam op de iZi locatie het percentage mensen dat zich thuis voelt in de buurt en veel contact heeft met buurtbewoners significant toe.

Ook is gebleken dat op de iZi locatie een kleinere toename is in gebruik van WMO voorzieningen ten opzichte van de controle locatie. Er konden door het LUMC helaas geen data over het huisartsbezoek tijdens de duur van het onderzoek verzameld en geanalyseerd worden. Een definitieve uitspraak over de effecten op zorgkosten van gebruik van technologie kunnen we daarom nog niet maken. Dit zal op een later tijdstip nog volgen.

Interpretatie

Ouderen gebruik laten maken van technologie is mogelijk, maar kost veel tijd en (persoonlijke) inspanning. De iZi-deelnemers vertegenwoordigen een redelijk zelfredzame groep waardoor effecten moeilijker zijn aan te tonen. Desondanks waren ruim 100 deelnemers geïnteresseerd en konden aan technologie worden gematcht. Maatwerk en aandacht voor de persoonlijke context zijn hierbij belangrijk.

Vooral bij innovatieve en vaak digitale technologie is het belangrijk om aanschaf en gebruik zo eenvoudig mogelijk te houden. Kosten blijven hierbij een belangrijk uitdaging voor opschaling. Ondanks de kleinere groep deelnemers aan het effect onderzoek was er toch een positief effect op kwaliteit van leven van door gebruik van technologie. Het effect op zorg(kosten) lijkt beperkt maar moet nog worden aangevuld met gegevens van huisartsenbezoek. Effecten van de community building konden niet apart worden onderzocht maar de iZi deelnemers lijken op een aantal aspecten positiever te staan t.o.v. hun buurtgenoten.

Conclusie

Het gebruik van technologie heeft een positief effect op de ervaren kwaliteit van de fysieke gezondheid van ouderen in Den Haag: hoe meer technologie, hoe gunstiger het effect. Ouderen willen en kunnen, mits op de juiste wijze geïntroduceerd en ondersteund, technologie gebruiken om langer thuis te blijven wonen. Om te komen tot opschaling van gebruik van technologie zijn aanbevelingen geformuleerd.

Gezond Lang Thuis wonen

Pilot resultaten

102 matchingsgesprekken

246 matches

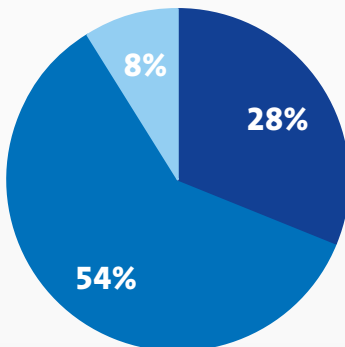
225 producten uitgerold

146 deelnemers effect onderzoek

82 iZi locatie **64** controle locatie

Behoeften waar technologie op gematcht is

Veiligheid

Toegankelijkheid en mobiliteit

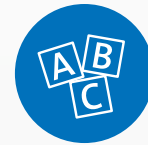

Sociale interactie

Voorwaarden gebruik technologie

Sluit aan bij behoefte

Eenvoudig te gebruiken (incl. installatie)

Ondersteuning bij installatie/gebruik (vooral bij digitale technologie)

Past bij persoonlijke context (huis, netwerk, routine etc.)

Betaalbaar

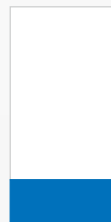
Gebruik technologie

70%
continu gebruikt tijdens 12 maanden

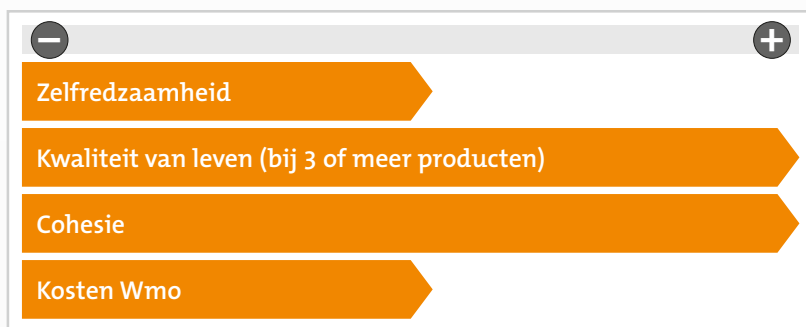

19%
retour tijdens gebruik (bijv. slecht design)

20%
blijft de technologie gebruiken na de pilot indien zij zelf moeten betalen

Effecten van gebruik van technologie

Hoe verder:

eHealth marktplaats opzetten die mensen (technologisch) advies op maat geeft

'Living Labs' in de stad opzetten (geïnspireerd op de iZi-ervaarwoning)

Bewustwording vergroten

iZi-aanpak uitbreiden naar andere doelgroepen

Colofon

Dit is een uitgave van
Gemeente Den Haag

Vormgeving en productie
Intern Dienstencentrum

wijenzi.nl
Januari 2020